Raadsinformatiebrief

Van	Burgemeester en Wethouder/Burgemeester	Zaak nr.	1361835
Aan	Gemeenteraad	RIB nr.	2023 - 79
Portefeuillehouder	B. Heller	Datum	6 oktober 2023
Informatie bij	Marije Top	Tel. nr.	14035

Onderwerp
Actualiteiten opvangplekken Oekraïense ontheemden

Kernboodschap
Vanwege de onverminderd hoge instroom van ontheemden uit Oekraïne heeft het Rijk de taakstelling voor gemeenten verhoogd. De eerdere taakstelling van 917 opvangplekken voor gemeente Hilversum is opgehoogd naar een nieuwe taakstelling van 941 opvangplekken. Hilversum heeft op dit moment 972 opvangplekken voor Oekraïense ontheemden. Daarmee beschikken we op dit moment over meer opvangplekken dan wat de taakstelling ons vraagt. Naast de taakstellingsverhoging heeft het Rijk via de Nationale Opvang Organisatie (NOO) verzocht om op de Philipslocatie uit te breiden van 500 naar 800 opvangplekken. Bij de financieringsaanvraag voor de Philipslocatie is de mogelijkheid benoemd om eventueel op te kunnen schalen naar maximaal 800 vluchtelingen, wat voor de NOO aanleiding is om dit verzoek nu te doen.

Op 3 oktober heeft het college een aantal besluiten genomen in het kader van deze actualiteiten rond de opvangplekken voor Oekraïnse ontheemden.

Het verzoek om uitbreiding op de Philipslocatie van 300 plekken wijzen we af, aangezien dit onverantwoord is voor de kwaliteit van de opvang op de locatie zelf, alsmede voor de bewoners rond de locatie. Wel onderzoeken we of het mogelijk is om op een verantwoorde manier voor bewoners en omwonenden iets ‘in te dikken’ op de Thebe- en Philipslocatie en zo toch nog enkele tientallen plekken toe te voegen en de landelijke druk iets te verlichten. Daarnaast verlengen we het aflopende contract met hotel Ravel ook in 2024 om die 72 opvangplekken te behouden en zo op in ieder geval op het totaal van 972 plekken te blijven. Daarmee blijft Hilversum ruim aan de taakstelling voldoen.

Naast deze taakstellingskwesties informeren wij u in deze brief over:
- Een toename van meldingen uit de buurt en incidenten binnen de Philipslocatie.
- Het Rijk is voornemens om voor derdelanders in de Oekraïne-opvang het Recht op Tijdelijke Bescherming (RTB) te beëindigen.

Actualiteiten
Om de actualiteiten in de juiste context te plaatsen schetsen wij u allereerst een actueel beeld van hoe het er op de opvanglocaties voorstaat.

Het programmateam vluchtelingen van de gemeente staat op dagelijkse basis in nauw contact met de locatiebeheerders van de twee grote opvanglocaties. Dat levert een goed beeld op van hoe het er op de locaties aan toe gaat; wat goed loopt en waar uitdagingen liggen. In dat beeld valt op dat de dynamiek op de twee locaties sterk van elkaar verschilt. Daar wordt hieronder nader op ingegaan. Wat overeenkomt is dat de opvanglocaties vanwege hun grote omvang tot kleine samenlevingen zijn gegroeid. Met alles wat daarbij hoort. Zo is er onlangs een baby geboren, was er een mooi feest op de Oekraïnse onafhankelijkheidsdag, gaan alle kinderen naar school en hebben veel mensen een baan. Ook zijn er conflicten, medische en psychische zorgvragen en wordt er af en toe overlast in de omgeving ervaren.

Thebelocatie
De Thebelocatie is vanaf februari 2023 in gebruik. Het is een locatie waarbij mensen hun eigen ruimte met eigen kookfaciliteiten hebben. Sanitair wordt gedeeld. In het gebouw zijn daarnaast gezamenlijke huiskamers. In Thebe worden op dit moment ongeveer 400 vluchtelingen opgevangen. De mensen die in Thebe verblijven komen bijna allemaal van de Heuvellaan, de eerste opvanglocatie die in Hilversum is geopend na het uitbreken van de oorlog. De samenstelling van de groep die op Thebe verblijft is gemengd, van jong tot oud, van gezinnen tot alleenstaanden. Een gedeeld kenmerk is dat deze mensen al langer in Hilversum verblijven en in die zin minder recent en minder lang de oorlog hebben meegemaakt.

Op hier en daar een incident op de locatie na, is de situatie op Thebe stabiel en beheersbaar.

Philipslocatie
De Philipslocatie is sinds april 2023 in gebruik. Het is een locatie waarin alle voorzieningen worden gedeeld; slaapkamers, sanitair, de eetzalen en de huiskamers. Een cateringservice voorziet in maaltijden.

De afgelopen weken hebben we op de Philipslocatie een toename van meldingen uit de buurt gezien en incidenten binnen de locatie gehad. Het gaat daarbij zowel om geluidsoverlast en agressief gedrag, maar ook om (zware) zorgvragen. Daarbij lijken drie factoren een rol te spelen in het ontstaan van de situatie op deze specifieke locatie:

- de inrichting van de Philipslocatie; gedeelde voorzieningen
- de samenstelling van de groep; de mensen die instromen komen voor een deel uit oorlogsgebied en hebben meer trauma's ervaren
- de specifieke samenstelling van de groep op de Philiplocatie; relatief jong

De situatie op de locatie is onder controle, maar vraagt wel aandacht. Om ervoor te zorgen dat de situatie niet escaleert, is een integrale aanpak ingezet op de Philipslocatie. Die aanpak omvat het hele scala van preventie tot repressie: een persoonsgerichte aanpak, voorlichting, een spreekuur door een psycholoog, een activeringsplan tot het verbodsgebied alcohol en drugs (zie de verstuurde raadsinformatiebrief 2023-71 van 12 september) en aanscherping van de huisregels. Bovendien heeft de staatssecretaris onlangs aanvullende mogelijkheden geboden om met overlastgevend gedrag om te gaan. Zo is het mogelijk om te korten in leefgeld en de overlastgever acht uur de toegang tot voorzieningen te ontzeggen.

Er is een analyse gemaakt van de personen die het meest prominent in beeld zijn in het veroorzaken van overlast. Hieruit blijkt dat bij enkele personen sprake is van overmatig drank- en drugsgebruik en dat dit in meerdere gevallen ook mensen met psychische klachten zijn. Dit besef sterkt ons in het belang van het totaal aan maatregelen, zowel de zorg c.q. preventiekant, als de repressiekant.

Hotel Ravel
In Hotel Ravel (hotel zelf en dependance) verblijven op dit moment 72 Oekraïense ontheemden. Voor een groot deel komt deze groep van de Heuvellaan. De groep is gemengd en voelt een sterke onderlinge verbinding. Er verblijven in Hotel Ravel een aantal mensen die een medische behandeling ondergaan. Er is in het hotel geen sprake van noemenswaardige incidenten.

Verhoogde taakstelling
Vanwege de onverminderd hoge instroom van ontheemden uit Oekraïne heeft het Rijk de taakstelling voor het opvangen van vluchtelingen door gemeenten verhoogd per 1 februari 2024. De eerdere taakstelling van

917 opvangplekken is opgehoogd naar een nieuwe taakstelling van 941 opvangplekken. Hilversum heeft op dit moment 972 opvangplekken voor Oekraïense ontheemden. Dit is als volgt verdeeld over de opvanglocaties:

Locatie:	Aantal:
Thebelocatie	400 opvangplekken
Phillipslocatie	500 opvangplekken
Hotel Ravel	72 opvangplekken
Totaal	972 opvangplekken

Verzoek om extra plekken Philipslocatie
Vanuit de Nationale Opvang Organisatie (NOO), een tijdelijk dienstonderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid, is naast de verhoging van de taakstelling het verzoek binnengekomen om op de Philipslocatie uit te breiden van 500 naar 800 opvangplekken. Bij de financieringsaanvraag voor de Philipslocatie is de mogelijkheid benoemd om eventueel op te kunnen schalen naar maximaal 800 vluchtelingen, wat voor de NOO aanleiding is om dit verzoek nu te doen.

Toelichting besluiten college

Naar aanleiding van deze actualiteiten heeft het college op 3 oktober een aantal besluiten genomen.

1. Verzoek om extra plekken Philipslocatie afgewezen
Het college wijst dit verzoek voor extra plekken in Hilversum af. Het inzicht in de dagelijkse praktijk leert dat de Philipslocatie met 500 beschikbare opvangplekken op dit moment aan zijn maximum zit. Het verhogen van het aantal bedden op deze locatie zou ten koste gaan van algemene voorzieningen zoals huiskamers. Een ophoging zou daarmee de kwaliteit van de voorzieningen en de leefbaarheid doen afnemen en er toe kunnen leiden dat overlast voor omwonenden en ontheemden toeneemt. Daarnaast is de situatie op de Philipslocatie op dit moment niet stabiel genoeg voor een uitbreiding met een dermate groot aantal plekken.

2. Onderzoeken of ‘indikken’ op beide opvanglocaties mogelijk is
We onderzoeken of slimmer omgaan met de beschikbare ruimte extra opvangplekken mogelijk maakt. Zo is er op dit moment op beide locaties sprake van zogenoemd “snijverlies” dat ontstaat doordat bedden op kamers leeg blijven door de matching op de kamers. We hopen dat dit snijverlies in combinatie met een beperkte wijziging in inrichting enkele tientallen extra plekken kan opleveren. Een niet onderhandelbare voorwaarde is dat de uitbreiding verantwoord is voor de kwaliteit van de opvang voor de bewoners, alsmede voor de omwonenden.

We zien bovendien dat onze lobby samen met andere gemeenten richting het Rijk om instrumenten te krijgen om beter met overlastgevende Oekraïners om te gaan zijn vruchten afwerpt. Het Rijk geeft nu de mogelijkheid om leefgeld te korten en om acht uur de toegang tot de opvangvoorzieningen te ontzeggen. We sturen nog steeds aan op stevigere maatregelen, zoals een locatie waar overlastgevers naar toe kunnen worden geplaatst, maar zijn blij met deze eerste stap vanuit het Rijk.

3. Verlengen van Hotel Ravel
Hotel Ravel vangt momenteel 72 ontheemden op. In de collegebrief van 21 juni is aangegeven dat de contracten met de hotels behalve Ravel zijn beëindigd. Om aan de taakstelling te kunnen blijven voldoen is verlenging van het contract met hotel Ravel langer nodig. Door verlenging van het contract behouden we daarnaast flexibiliteit in de opvangplekken bovenop de taakstelling (totaal 972 op een taakstelling van 941). Bovendien stelt het ons in staat om een bijdrage te leveren aan de landelijke oproep voor meer opvangplekken. Het hotel zelf wil ook graag verlengen.

Actualiteit rond derdelanders

Het Rijk is voornemens om voor derdelanders het Recht op Tijdelijke Bescherming (RTB) te beëindigen. Derdelanders zijn in deze context personen gevlucht uit Oekraïne zonder de Oekraïense nationaliteit, met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne, die zich vóór 19 juli 2022 hebben ingeschreven in de Basisregistratie Personen, en geen familielid zijn van iemand met de Oekraïense nationaliteit. We hebben op dit moment 81 derdelanders in gemeente Hilversum. Zij verblijven in de gemeentelijke opvang of in particuliere opvang.

Een aantal derdelanders zijn in beroep gegaan tegen de beslissing van de IND om de RTB per 4 september 2023 te beëindigen. De Raad van State heeft in een van deze zaken besloten dat de persoon RTB (en dus recht op opvang, leefgeld en alle andere voorzieningen uit de RTB) behoudt tot aan de uitspraak. De staatsecretaris heeft hierop besloten om de beëindiging van de RTB voor alle derdelanders te bevriezen in afwachting van deze zaak. De uitspraak wordt verwacht in november 2023.

Vanwege de onzekere juridische uitkomst is er op dit moment nog geen zekerheid over welke taak wij als gemeente hebben uit te voeren en welke taak het Rijk op zich neemt. Vooruitlopend op die onzekerheid bereiden wij ons voor op verschillende mogelijke uitkomsten. Daarbij valt onder andere te denken aan het uitzoeken van juridische vraagstukken, het formeren van een projectteam en het voorbereiden van communicatie.

Vervolg

De collegebesluiten rond de opvanglocaties zullen wij uitvoeren. Daarnaast bereiden wij ons op bovengeschetste manier voor op de acties die wij mogelijk uit te voeren hebben inzake derdelanders.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
mr. C.P. Torres Barrera	dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n): n.v.t.

Deze raadsinformatiebrief is digitaal beschikbaar op internet onder “Vergaderstukken”, B en W-vergadering van 3 oktober 2023.